

ו י ל א

על חומותיך מהלך לו מישהו עטוף טלית.
בלילה על-פני העיר הוא לבדו נעור עצוב:
ורדי זקנה של חצרות ובתי-כנסת אפורים
ערים פועמים בלב צרוד ומעלה-אבק.

כל אבן בך היא לי תפלה, כל-קיר נטוי בך הוא נגון,
עת הלבנה מרעפת טוד הקבלה בסמטותיך
ומצחירה בעריתה כל תפארתך הכעודה.

ושמחתך היא עצבותית, היא שמחתם של בטנונים
העמקים שבקפליא, הליות בך כחגים הן,
ונחמה העניות המבהירה, המאירה,
כערפלי הקיץ השקטים שעל קצוני העיר.

הרי את לי קמיע אפלולי שנשתבץ בליטא,
רשום בכתב ישן אפור, עם כתמי עבש ובהרת;
וספר לי כל-אבן בך, כל-קיר קלוף בך לי הוא קלף,
מתעלעלים באפל ליל ומגלים את רמזיהם,
עת על ה"שול" הישנה שואב-המים הקופא —
זקנקנו מפשל אל-על — נצב לספור הכוכבים.

בלילה על-פני העיר אני בלבד נעור עצוב.
אין קול נשמע. קופא כל-בית — ערמה של סמרטוטים.
ורק אי-שם ברום נר-חלב מטפטף ומפרפר, —
בעליה המקובל יושב ארוג בין הקורים
כעכביש והוא מושך את חוטי-חיי האפרפר:
— היש מי מסיבב בריק הריק, הקר והרחוק,

שאנו החרשים שומעים זעקתו האבודה?
ומתיצב באפל לפניו רזיאל עופרתי,
כנפיו — כנפים נושנות של גויל שכבר בלה מזקן,
עיניו — חורי-עינים שמלאו מחזול ומקורים:
— לא, אין. חוץ מעצב אין עוד, אין עוד שום דבר יותר!...
הנה מנטיף. מקשיב היהודי ירוק ומאבן,

ינוק האפלה מתוך חורי-עיניו של המלאך,
ועליה מעל לעליה נושמת — ראתו
של היצור המגובן המנמנם כאן בהרים,
אולי אינך, העיר, אלא חלום של מקבל הותה,
חלום אפור המרחף ערטילאי כאן בעולם,
כמו קורי העכביש בראשיתו של סתו עצוב.

את ספר תהלים סדור מחמר וברזל ועץ,
אותיותיך נודדות, תועות בלבוש בלוי-דהוי;
גברים-נקשים, גזרי-עצים, נשים — כבכרות של לחם;

זקנקניס של סוד, גבים כמרקעים על-גב סדן,
 עינים המתנדנדות כמו סירות שבנפתר...
 היהודים שלך בלילה על מלוח מתכסף

מכים על-חטא: הו אלהים, חוטאים אנחנו, הו חוטאים...
 והלבנה, כעין לבנה, מבעד לשמשות בוהה —
 שם מכסיפים בלויי-סחבה תלויים על-גב החבל,
 והילדים שבמטות — כתולעים המצהיבות,
 והבתולות שגופיהן המערטלים הם כקרשים — — —
 צרים כסמטאות הם יהודיך, זעופי פנים;

אלמים הם המצחיים, כמו כתליה של חצר ה"שול",
 והגבינים הם כאזוב על הגגות של זרבותיך.
 את ספר תהלים כתוב בכתב אפור על השדות,
 וכמו עורב אני לך שר שירי לאור הלבנה,
 כי מעולם השמש לא עלה ולא זרח בליטא.
 ושמתך היא עזב — שמחתם של כל הבטנונים

העמקים שבקפליא, ומשחיר הוא אביבך.
 עצים דלים עולים מן החומה ועשב מקירות;
 והפריחה האפורה זוחלת מנימת מן
 העץ עתיקי-יומין, ומרפש עומד לו הטרפד
 סמוך לאדמה, ובוץ ורטביבות-קירות נצחית.
 יש בליל, הרוח מיבשת אבן, קיר וגג,

ודמות פלאית של אגלי-מים עם זהרה-יירח
 חומקת ברחובות כספספת ורועדת-הלומה —
 הויליא היא, שקרירה וערפלית התרוממה,
 רעננה וערומה, עם גפיי-מים ארוכים,
 ונכנסה העירה. השמשות מעוקמות הבטנה,
 הגשרונים מעוגלים על החומות ברום השלכו.

הו שום אדם לה לא יפתח, ולא יוציא ראשו החוצה
 לקראת הויליא בעירוונה הדק והתכלכל,
 משתוממים עליה ההרים סביב, והקירות
 המגודלים זקן של טחב הירוק, והם, והם...

הרי את לי קמיע אפלולי שנשתבץ בליטא
ומהבהבות בקשי הדמויות עלי רקעך נסער:

הגאונים המבהיקים ומזהירים באור רחוק,
עצמותיהם צרות-קשות, מלוטשות מרב עמל;
והחולצה האדומה לוחטה של בונדאי.
תלמיד-התכול המתאבק לרגל ברגלסון אפור,
ויידיש היא הזר הפשטני משל עלי אלון
בכניסותיה הקדושות-חלוניות של זו העיר.
בכניסותיה הקדושות חילוניות של זו העיר,
אפור היידיש הוא האור המתנוצץ בחלונות —
הג, כנוד על-ידי באר רבת-שנים לצד-הדרך
אני יושב כאן ומקשיב לקול המפכה של יידיש.

ושמא זה הדם רועש כך בחזקה באברי?
אני העיר! כל-אלף הפתחים האלה לעולם,
כל-הגגות על-גב גגות לכחול הקר-המרופט.
אני הלהב השחור, לוחך רעב את הקירות
ומתברק חותך וחד בעין כל ליטאי בנכר.
אני הוא האפור! הלהב השחור! אני העיר!

ועל ה"שול" הישנה שואב-המים הקופא —
זקנקנו מופשל על-על — נצב לספור הכוכבים.

שמסון מלצר (תל-אביב)

הצפצפת ובת-השמה

בפנה השמאלית בגנה מטילה צל כבד על העשב
הצפצפת רבת העלוה, עבתת הפארה, הענף;
ועם כל משבר-רוח קליל המגיע מצפון-מערב
היא הופכת טרפי הירק ומגלה תחתיתם משל כסף.
כך מבקר עד ערב האור בין עליה יתגל ויאסף
וגאה היא, גאה עד מאד בעשרה הגדול והרב;
ישתאה ליפיה כל עובר ויפליא את רומה כל השב
ויחשוב כי העוף בראשה — העולם כל-כלו לו יחשף.